

SERRA D'OR

746

FEBRER 2022

• 6,25 €

Pepa Plana pallasa inquieta i tossuda

Jordi Jané

100 ANYS DE L'«ULISSES» DE JOYCE

Entrevista a Joaquim Mallafrè

Maria Eugènia Perea Virgili

Els primers cent anys d'«Ulisses»

Víctor Aldea

L'«Ulisses» de Joaquim Mallafrè

Eduardo Suárez Fernández-Miranda

Article d'un impostor

Maiol Roger

Czesław Miłosz,

versos travessant fronteres

Fèlix Edo Tena

Joel Joan i la constel·lació Cat70

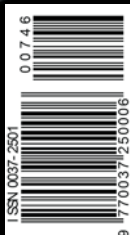
Araceli Bruch Pla

Toni Albà, director de «8 de Notícies»

Joan Millaret Valls

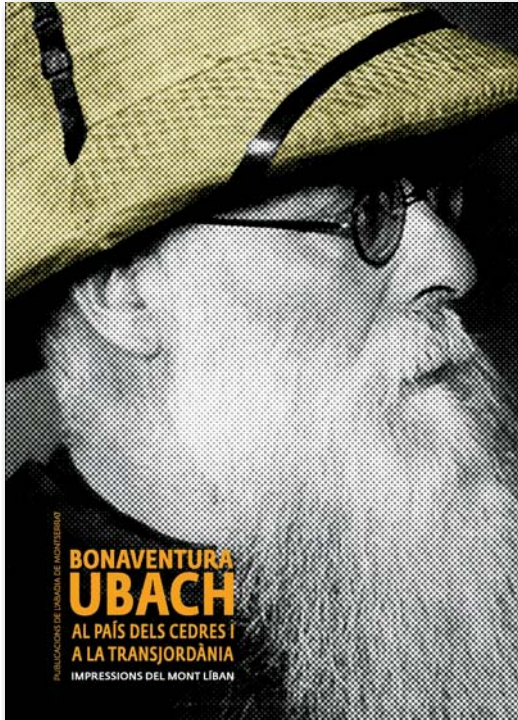
Llibres per a infants i adolescents

Teresa Mañà

Un monjo savi i intrèpid

per Carles Duarte i Montserrat

Bonaventura Ubach al país dels cedres i a la Transjordània.

Impressions del Mont Líban

A cura de Lourdes Godoy
Publicacions de l'Abadia de Montserrat, Barcelona, 2021.

Al'inici del segle XX, un jove monjo de Montserrat, el pare Bonaventura Ubach, va decidir orientar la seva vida a l'estudi del món bíblic des d'un coneixement directe de Terra Santa i de les llengües i cultures del Llevant mediterrani, matèria en què va esdevenir un expert i un referent internacional.

El seu llegat primordial és la col·lecció de peces arqueològiques del món antic que el pare Ubach va dur a Montserrat i que forma part del seu prestigiós museu, però també són excepcionals les seves traduccions per a la Bíblia de Montserrat. I hi hauríem d'afegir la seva gramàtica hebrea; el seu fons fotogràfic, de més de sis mil imatges, dels seus viatges al Pròxim Orient, i els dietaris i altres textos que n'hem conservat.

A la mateixa època, un altre home religiós empenia una altra gegantina obra cultural al nostre país: mossèn An-

toni M. Alcover, que l'any 1901 publicà una «Lletra de convit» per fer un ambiciós diccionari català que es completaria el 1962 sota la direcció del seu deixeble Francesc de B. Moll i la col·laboració decisiva de Manuel Sanchis Guarner i Aina Moll. Si el pare Bonaventura Ubach va recórrer en vaixell, tren, cotxe, carro, camell, cavall, burret o a peu milers de quilòmetres per terres distants, sovint dormint en condicions precàries, Antoni M. Alcover va resseguir les terres catalanes per cercar-hi les paraules que acabarien recollides al seu *Diccionari català-valencià-balear*. Tots dos, a més, van comptar en algun moment amb el suport de

l'eminent científic i mecenes Rafael Patxot, que és bo de recordar precisament ara perquè l'any 2022 es commemora el centenari de l'Obra del Cançoner Popular de Catalunya, que Patxot va impulsar, que Francesc Pujol va dirigir i que va trobar en un altre monjo de Montserrat, el pare Josep Massot i Muntaner, l'home clau per assegurar-ne la continuïtat i la culminació.

El nostre no és un país de grans dimensions, però hi han sorgit personalitats culturals veritablement gegantines. La publicació a cura de la professora Lourdes Godoy, enamorada del Líban, del volum *Bonaventura Ubach al país dels cedres i a la Transjordània. Impressions del Mont Líban* constitueix una notícia magnífica perquè ens permet aprofundir en el coneixement d'aquest monjo excepcional.

El llibre inclou diaris de viatge, però també una relació de despeses i una part singularment significativa amb unes notes sobre els costums i la manera de viure al Mont Líban entre 1908 i 1910. Per als qui s'interessin per l'Orient Mitjà anterior a la descolonització i a la creació de l'Estat d'Israel, resulta també valuós el testimoni de les cròniques que als anys trenta va escriure Josep Carner des de Beirut, on exercia de cònsol, i que Albert Manent va aplegar a *Del Pròxim Orient*.

Bonaventura Ubach al país dels cedres i a la Transjordània s'inicia amb un pròleg del pare Massot i Muntaner; una introducció contex-

tualitzadora del professor Christian Taoutel de la Universitat Sant Josep de Beirut, una institució acadèmica fonamental que Bonaventura Ubach va conèixer de prop, i una presentació de Lourdes Godoy en què descriu els criteris d'edició d'aquesta obra. A continuació, ens endinsem ja de ple en la narració que el pare Ubach fa dels seus desplaçaments, incloent-hi llargs trajectes a cavall, un accident de cotxe, una ruta marítima amb mala mar...

El pare Ubach hi destina unes pàgines precioses a parlar-nos del Carmel i la celebració de la festa de Sant Elies, amb cants i danses, del convent del Sacrifici, dels drusos o, ja al Líban, del seminari de Charfet, que el pare

Ubach relaciona amb Montserrat, o el monument a la Mare de Déu a Harissa.

Aquell jove i intrèpid benedictí s'hi aboca amb entusiasme a l'aprenentatge del siríac i l'àrab i ens retrata les diferents manifestacions d'espiritualitat que hi descobreix. Hi fa amistat amb patriarques, bisbes, monjos i sacerdots, amb personatges locals... Territori integrat dins l'Imperi otomà, el pare Ubach ens il·lustra sobre la reacció davant del moviment dels Joves Turcs i la nova constitució de ressos europeus i aconfessionals. Des de Charfet, on s'instal·larà, el pare Ubach farà tot un seguit d'excursions, que ens atansaran indrets diversos del Mont Líban, incloent-hi Nahr el Kalb i la inscripció de l'emperador Caracal·la, el riu Adonis-Abraham, el bosc dels cedres a la vall de la Qadisha... Els cedres, que identifiquen el Líban,

apareixen, com sabem, a la Bíblia quan al Primer Llibre dels Reis (5,15-32) s'explica com el rei Hiram de Tir els posa a disposició de Salomó per a la construcció del seu temple.

Un cop acabat el sojorn formatiu a Charfet, el pare Ubach empenirà un viatge a Jerusalem, però primer anirà a Biblos-Jbeil, on visitarà les ruïnes de l'antiga ciutat i dibuixarà la decoració del baptisteri de la catedral maronita. Una segona etapa del viatge a Jerusalem es desenvoluparà, passant per Baalbek, entre Beirut i Damasc, on evocarà les figures de sant Pau, Ananies o sant Joan Damascè.

Endinsant-se en l'actual Jordània, recorrerà, superant entrebancs i incidents, Amman, Gerasa (d'on dibuixarà la porta triomfal), Màdaba (i el preciós mosaic de l'església de Sant Jordi) i arribarà a Petra, s'acostarà al monument d'Aaron i passarà

per Kerak, Rabba i Shehan fins a pujar al Mont Nebó per contemplar, tot i una certa boira, el panorama que va veure Moisès abans de morir.

A la darrera part del volum, el pare Ubach ens aporta informacions sobre la construcció de cases, els utensilis domèstics, l'activitat associada a l'obtenció de seda, els menjars típics, les supersticions curioses (quan un gat es toca les orelles amb les potes anuncia visites, quan algú té singlot és perquè ha robat...), els hàbits i les celebracions de caràcter

religiós, el protocol que se segueix davant d'una mort (com es renta, es vesteix, s'exposa i es trasllada el cos...), les salutacions, la gestualitat, la reputació d'alguns pobles, els tatuatges, les escoles i la cerimònia de Ya Umm Al-là, una cançó de lloanç a la Verge que agradava al pare Ubach.

La lectura de *Bonaventura Ubach al país dels cedres i a la Transjordània. Impressions del Mont Líban* esdevé una oportunitat per reviuire l'experiència fascinant d'aquest monjo de Montserrat en què conflueix la dimensió espiritual, l'aprenentatge lingüístic i cultural, la descoberta paisatgística i una veritable aventura humana no exempta de riscos considerables.

Amb l'edició d'aquest volum s'obre una nova porta per comprendre i valorar la personalitat i l'obra del pare Ubach. Celebrem-ho.